

Posudek na diplomovou práci Alice Nebeské Ruské středověké cestopisy

Volbu tématu z oblasti ruské středověké literatury diplomantka zdůvodňuje svým zájmem o historii, snahou utřídit si a hlouběji pochopit žánrové varianty cestopisné literatury a najít její souvislosti s ruským historickým vývojem a s literaturou klasickou i moderní. Důležité je pro ni rovněž zkoumání didaktických možností využití ruského cestopisu.

Práce má přehlednou, logicky uspořádanou strukturu. Od obecnějších teoretických otázek týkajících se žánrového vymezení cestopisu (zejména vztah vypravěč – hrdina – autor, pojetí děje, kompozice apod.) autorka postupuje ke zkoumání významu cesty pro středověkého člověka a dále k zařazení cestopisu do kontextu ruského písemnictví. Jádrem práce je pátá kapitola, v níž jsou utříděny a na typických dílech analyzovány jednotlivé varianty středověké ruské cestopisné literatury: putování (zbožná, kupecká, diplomatická), hlášení poslů, zprávy z expedic a příběhy cestovatelů. Diplomantka je si vědoma, že „cestopis“ může být chápán i širěji (fiktivní cestopis, pikareskní román, díla vystavěná na chronotopu cesty), oblast svého zájmu přesně vymezuje. Poukazuje rovněž na to, že cestopisné prvky se mohou uplatnit i v rámci jiných žánrů (Život protopopa Avvakuma). V této kapitole se diplomantka musela vyrovnat rovněž s terminologickými problémy (jak česky pojmenovat „choždění“ tak, aby zahrnuje všechny varianty jako v ruštině). Řešení, které samostatně našla, je dle mého názoru zdařilé. Některá díla uváděná v páté kapitole bylo možné charakterizovat podrobněji.

V závěrečné kapitole (v obsahu omylem označené také jako pátá) pak autorka naznačuje možnosti didaktického využití zkoumaného materiálu, uvádí přitom, že tato problematika by se mohla stát samostatným námětem pro diplomovou práci. Je třeba ocenit zejména nápady týkající se tzv. „projektového vyučování“.

Diplomantka projevila snahu shromáždit veškerou dostupnou odbornou literaturu, konstatuje, že jí prozatím není dostatek. S prameny pracuje svědomitě, dokáže je skloubit s vlastními úvahami. Zařazení cestopisu do dobového a žánrového kontextu si vyžádalo propojení poznatků z více vědních disciplín (teorie literatury, medievalistika, historie, geografie částečně i teologie). V tomto smyslu lze hovořit o aktuálním přístupu, který se ostatně uplatňuje i v úvahách věnovaných didaktice.

Diplomová práce Alice Nebeské po stránce obsahové i formální splňuje všechny požadavky, doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě: Jak se cestopis vyvíjel v české literatuře, popř v literatuře anglické (naznačit souvislosti)?